

Avoim tiede – altruismia vai sähköauto naapurin autotallissa?

Posted on [25.10.2013](#) by [Eeva-Liisa Viitala](#)

[1](#)

Open access! Eteneekö tieteen tulosten avoin saatavuus? Tästä aiheesta kuultiin seitsemän asiantuntevaa esitystä Viikissä 22.10.2013 pidetyssä seminaarissa. Helsingin yliopiston kirjaston järjestämä tilaisuus oli osa kansainvälistä Open access -viikkoa (21.-27.10.), jota vietettiin jo kuudetta kertaa. Paikalla oli lähes 60 kiinnostunutta kuulijaa, tutkijoita Helsingin yliopistosta ja sen ulkopuolisista organisaatioista, jatko-opiskelijoita ja kirjastoalan ammattilaisia.

Lyhyet esitykset käsittelivät Open access -aihetta monipuolisesti.

Toimittajan ja julkaisijan puheenvuorossa verrattiin verkossa saatavilla olevan, avoimesti julkaistavan tieteellisen lehden tekemistä räätälin työvaiheisiin puvun valmistamisessa. Se auttoi ymmärtämään julkaisemiseen liittyviä kustannuskysymyksiä.

Avoimesti saatavilla olevia kirjoja löytyy verkosta jo runsaasti. Suomalaisten kustantajien kantaa avoimeen julkaisemiseen ja rinnakkaistallennukseen on selvitetty kyselyllä. Sen tuloksista saatiin mielenkiintoista tietoa.

EU:n Horisontti 2020 –puiteohjelma sisältää Open access –linjaukset. Viimeisessä esityksessä tutkijat saivat käytännön ohjeita julkaisujen tallentamisesta yliopiston avoimeen arkistoon.

Seminaarin avaussanoissa vararehtori **Kimmo Kontula** esitteli Open access -liikkeen kehitystä kymmenen viime vuoden aikana. Vuonna 2003 annettiin Berliinin julistus ja kolme vuotta myöhemmin Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto allekirjoitti sen. Julistuksen mukaan tieteellistä tietoa tulee jakaa ja sitä on voitava lukea vapaasti, myös verkossa. Helsingin yliopisto suosii avoimia julkaisukanavia ja tiedon vapaata tavoitettavuutta.

Avoimuuden pitäisi olla itsestään selvää – miksi näin ei ole?

Vasta n. 20 % suomalaisten tutkijoiden vuosittain julkaisemista tieteellisistä artikkeleista on avoimesti saatavilla. Oma kysymyksensä on tutkimusdatan, digitaalisessa muodossa olevien tutkimusaineistojen avoin saatavuus.

Tutkimusaineistot ovat tutkijan itselleen kartuttamaa pääomaa. Mitä hyötyä sen jakamisesta on? Kimmo Kontulan mukaan siinä koetellaan jo tutkijoiden altruismia, mutta **Joona Lehtomäki**, luonnonsuojelubiologian jatko-opiskelija Metapopulaatiobiologian huippuyksiköstä Viikistä, kiisti tämän.

Hänen kantansa oli, että tutkimusdatan avoin jakaminen tehostaa tutkimustyötä, luo uusia yhteistyömahdollisuuksia, parantaa toistettavuutta ja tieteellistä ymmärrystä. Tiede lähtökohtaisesti rakentaa jättiläisen hartioille, aiemman tiedon varaan. Se edellyttää avoimuutta.

Lehtomäki vertasi avointa tiedettä sähköautoon. Ihan hyvä juttu, mutta naapurin autotalli on sen paras sijaintipaikka. Eli: jonkun muun kuin minun pitäisi ottaa ensimmäinen askel. Lehtomäen esitys oli erinomainen johdanto avoimuuden kysymysten pariin. Mitä on avoimuus? Mitä hyötyä avoimesta tieteestä ja tutkimustulosten jakamisesta on? Mitä tarvitaan, että avoimuuden tiellä edetään ripeämmin – ja otettaisiin se sähköauto innolla omaan käyttöön?

Tiivis kaksituntinen täynnä asiaa, jonka tunnetuksi tekeminen jatkuu.

Teksti:

Eeva-Liisa Viitala
Tiedottaja
Hallintopalvelut
Helsingin yliopiston kirjasto

Kuvat:

Jussi Piipponen ja biomi.org